

Oslo 29. april 2002

PENSJONSPOLTISK INNSPILL FRA LO OG YS

Innledning

LO og YS legger stor vekt på at det oppnås en bred enighet med hensyn til de hovedprinsipper som skal danne grunnlaget for fremtidens pensjonssystemer i Norge. Landet står overfor en utvikling med en sterkt aldrende befolkning, der forholdet mellom den yrkesaktive og den yrkespassive befolkningen dramatisk vil forverres de neste 20-30 årene.

Endringer i pensjonsreglene må imidlertid ivareta hensynet til de fordelingsmessige krav som skal stilles til et bærekraftig pensjonssystem over tid. Systemet må gi en rimelig uttelling mellom ulike yrkesgrupper og ulike innteksnivåer, og en hensiktsmessig byrdesfordeling mellom generasjoner. Nåværende pay-as-you-go finansiering av Folketrygden vil ikke være holdbar over tid, fordi belastningen for de yrkesaktive vil kunne bli betydelig når de store alderskullene når pensjonsalderen.

Nåverdien av Folketrygdens fremtidige forpliktelser er på omlag 3.300 milliarder kroner, herav tilleggspensjonene om lag 600 milliarder kroner.

LO/YS mener Folketrygden bør legges om slik at tilleggspensjonene blir fondsbaserte i fremtiden. Forvaltningen av disse betydelige midlene vil være et viktig politisk spørsmål som disse organisasjoner ikke tar standpunkt til i denne prinsippskissen.

Folketrygden fortsatt bærebjelken. Gjenoppretting av de opprinnelig forutsetninger

LO/YS viser til de opprinnelige forutsetninger for Folketrygden bl a med en dekningsgrad på 2/3 av tidligere yrkesaktiv inntekt. I dag vil en gjennomsnittsinntekt kun oppnå en dekningsgrad før skatt på om lag 50 prosent. Underdekningen må besørges av enten kollektive tjenstepensjoner eller av individuelle poliser. Om lag 900.000 arbeidstakere i privat sektor har ikke tilfredsstillende supplerende ordninger, og vil kun oppnå pensjon fra Folketrygden. Mange av disse vil bli minstepensjonister.

Disse organisasjoner mener folks tillit til Folketrygden som et allment akseptert pensjonssystem må gjenoprettes. Folk må vite at det de innbetaler til ordningen vil stå i et rimelig forhold til ytelsene. Det er særlig underreguleringen av Grunnbeløpet (29 % siden 1967) og innstramningene i regelverket fra 1992 som har svekket Folketrygdens ytelsene, og anseelse, i forhold til den generelle lønns- og velstandsutviklingen i samfunnet.

LO/YS mener det vil være svært uheldig å endre hovedprinsippene i Folketrygden, selv om det berettiget kan reises kritikk mot enkelte deler av systemet. Det legges vekt på at regelverket allerede i dag er komplisert, bl a med to sett av beregningsregler før og etter 1.

januar 1992. Eventuelle endringer av hovedprinsippene vil ytterligere forsterke dette bildet, og må derfor frarådes.

LOs og YS' krav til endringer

Disse organisasjonene mener følgende grep er nødvendige for å revitalisere Folketrygden som et allment akseptert pensjonssystem:

- Det er viktig å sikre finansieringen av de fremtidige pensjonsrettigheter gjennom et pensjonsfond. Statens Petroleumsfond og Folketrygdfondet omgjøres til et Pensjonsfond. LO/YS mener man allerede i dag må begynne å sikre denne finansieringen.
- Opptjente rettigheter i pensjonssystemet til enhver tid for den enkelte bør fremgå av en individuell konto i Folketrygden. Den enkelte arbeidstaker får dermed "sin del" av oljeformuen gjennom opparbeidete pensjonsrettigheter. Den politiske risiko som dagens system er beheftet med vil dermed falle bort eller iallfall bli sterkt redusert. Forvaltningen og avkastningen av Pensjonsfondets midler vil her være avgjørende.
- Hovedprinsippene i Folketrygden videreføres, herunder besteårsregelen og perioden for full opptjening på 40 år. Det er viktig å beholde besteårsregelen særlig sett ut fra et likestillingssynspunkt.
- ~~Det kreves sikring av fremtidig regulering av grunnbeløpet i forhold til den generelle lønnsutviklingen i samfunnet. Det Tekniske Beregningsutvalget for Inntektsoppgjørene gis som tilleggsmandat å fastlegge grunnlaget for regulering av G.~~
- Det foretas en etterregulering av grunnbeløpet for å kompensere for tidligere års underregulering.
- Knekkpunktet for full opptjening av tilleggspensjon i Folketrygden tilbakeføres til nivået før 1992, til 8 G.
- LO/YS legger til grunn på at dagens bruttoprinsipp i de offentlige tjenstepensjonene herunder ordningene med særaldersgrenser, videreføres, og at eventuelle endringer i ordningene forutsetter enighet mellom partene.